

ตำนาน

บล็อกดินซีเมนต์ และ บล็อกประสาน วว.

จรัสศักดิ์ เพ็ชรวิภาต
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
196 ถนนพหลโยธิน จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

ในปัจจุบันนี้ถ้าจะพูดถึงเรื่อง **บล็อกดินซีเมนต์** หรือ **บล็อกประสาน วว.** หลายท่านอาจจะบอกว่ายังไม่เคยได้ยินมาก่อน บางท่านก็อาจจะบอกว่าเคยได้ยินมาบ้าง แต่ก็ยังไม่ทราบรายละเอียดมากนักว่ามัน คือ บล็อกอะไรกันแน่

เอาละครับ ผมจะค่อยๆ เล่าตำนาน หรือประวัติความเป็นมาของ **บล็อกดินซีเมนต์** และ **บล็อกประสาน วว.** เท่าที่จำได้ให้ท่านฟัง

บล็อกซีเมนต์ และ **บล็อกประสาน วว.** เป็นบล็อกที่สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่ง

▲ โฉมหน้านักวิชาการของ วว. ที่วิจัยพัฒนาบล็อกดินซีเมนต์และบล็อกประสาน วว.

ประเทศไทย (วว.) ได้วิจัยและพัฒนา มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2510 โดย **นาย สุทธิศักดิ์ สำเร็จประสงค์** ซึ่งเป็น วิศวกรของสาขาวิจัยอุตสาหกรรม การก่อสร้าง สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ได้ทำการศึกษาค้นคว้าวัสดุที่จะ สามารถนำมาใช้ทดแทนไม้ได้ และ พบว่า สามารถนำดินลูกรังซึ่ง

เป็นดินปนทรายชนิดหนึ่งและมี อยู่ทั่วไปในทุกภาคของประเทศมา ผสมกับปูนซีเมนต์ และน้ำในสัดส่วน ที่เหมาะสม อัดเป็นแท่งด้วยแรงคน แบบเดิมที่เรียกว่า เครื่อง **ซินวาแรม (cinva-ram)** หลังจากผึ่งไว้ในอา- กาศประมาณ 14 วัน ก็สามารถนำ ไปใช้ในการก่อสร้างอาคารและบ้าน พักได้ บล็อกที่ผลิตออกมาได้รุ่นแรก นี้จะเป็นบล็อกสี่เหลี่ยมตัน กว้าง 15 เซนติเมตร ยาว 30 เซนติเมตร สูง 10 เซนติเมตร น้ำหนักต่อก้อนประมาณ 8 กิโลกรัม เรียกบล็อกที่อัดออกมา

ได้นี้ว่า **บล็อกดินซีเมนต์** และได้นำ บล็อกดินซีเมนต์ไปทดลองสร้าง อาคารหลังแรกที่สถานีกิจกรรม อำเภอนนสูง จังหวัดนครราชสีมา เมื่อปี พ.ศ. 2511

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2511 เป็นต้น มา นายสุทธิศักดิ์ สำเร็จประสงค์ และนายน้อย พลายนู รวมทั้งทีมงาน ซึ่งเป็นพนักงานของ วว. ก็ได้นำ บล็อกดินซีเมนต์ไปถ่ายทอด และเผยแพร่ในที่ต่างๆ รวมทั้งนำไปก่อสร้าง อาคารไว้หลายแห่ง เช่น บ้าน 2 ชั้น อ.ชุมพวง จ.นครราชสีมา เจ้าของ โครงการ สำนักงานสำนักงานปฏิรูป ที่ดิน บ้านชั้นเดียว และสองชั้น

อ. ตาพระยา จ.สระแก้ว เจ้าของโครงการสมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์ บ้านพักข้าราชการชั้นเดียว อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา เจ้าของโครงการพัฒนาการจังหวัดและวิทยาลัยเกษตรกรรมเขาหินซ้อน

ถึงแม้ทางสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.) และต่อมาภายหลังทางกรมโยธาธิการกับกระทรวงมหาดไทย จะได้นำบล็อกดินซีเมนต์ไปถ่ายทอด และเผยแพร่ให้ประชาชนได้นำไปใช้ในการก่อสร้างอาคารและบ้านพัก เพื่อลดการตัดไม้ทำลายป่า แต่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากประชาชนยังไม่นิยมผลิตบล็อกและนำบล็อกดินซีเมนต์ไปใช้ในการก่อสร้าง

จากการวิเคราะห์ของทาง วว. และจากการสอบถามชาวบ้านถึงสาเหตุที่ไม่นิยมนำบล็อกดินซีเมนต์

▲ อาคารหลังแรกที่สร้างด้วยบล็อกดินซีเมนต์

ไปใช้ในการก่อสร้าง น่าจะมาจากสาเหตุหลัก 3 ประการ คือ

1) บล็อกดินซีเมนต์ก้อนใหญ่เกินไปและมีน้ำหนักมาก ทำให้เวลาก่อต้องใช้ 2 มียอก และเมื่อเข็น เมื่อต้องยกก่อก่อในแถวสูงๆ

▲ นายน้อย พลายน้อย กำลังสาธิตการผลิตบล็อกดินซีเมนต์

▲ นายน้อย พลยาภูกำลังอธิบายขั้นตอนการผลิตบล็อกประสานให้ผู้ว่าการ ดร.เดชา ลาวัลยะวัฒน์ และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการต่าง ๆ

- 2) การก่อสร้างใช้ช่างฝีมือสูงในการก่อ คือ ใช้ปูนก่อก่อที่ละก้อนเหมือนการก่อแบบดั้งเดิมโดยทั่วไป
- 3) ไม่มั่นใจในความแข็งแรง

และความคงทนของตัวบล็อก ดังนั้นในปี พ.ศ. 2525 นายฉัตรศิริธรรมารมณ ซึ่งเป็นพนักงานของ วว. และเป็นทีมงานที่ทำเรื่องบล็อกดิน

ซีเมนต์ ซึ่งได้รับทุนไปศึกษาต่อปริญญาโทที่ A.I.T. และได้ไปช่วย ดร.บรูซ เอ็ดเทอร์ริงตัน (Dr. Bruce Etherington) ซึ่งเป็นอาจารย์สอนอยู่ที่ A.I.T. ทำการวิจัยและพัฒนา “บล็อกดินซีเมนต์” ขึ้นมาใหม่ โดยอาศัยสาเหตุหลัก 3 ประการ ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว คือ

1) บล็อกก้อนใหญ่และมีน้ำหนักมาก จึงได้ลดขนาดให้เล็กลงจากขนาด 15 x 30 ซม. มาเป็นขนาด 12.5 x 25 ซม. ส่วนความสูงยังคงเป็น 10 ซม.เท่าเดิม น้ำหนักลดจากก้อนละ 8 กก. เหลือก้อนละ 5 กก.

2) จากบล็อกก้อนตันต้องใช้ปูนก่อ ก่อที่ละก้อน ก็เปลี่ยนเป็นบล็อกที่มีรูปร่างและเตี้ยแบนตัวบล็อกที่สามารถก่อบรรณกันทั้งแนวนอนและแนวตั้ง มีรูตรงกลาง

▲ ดินซีเมนต์บล็อกแบบพัฒนา

สำหรับหยอดน้ำปูนและเสริมเหล็ก ทำให้ก่อได้ง่าย สะดวกรวดเร็ว ไม่ต้องใช้ช่างฝีมือสูง นอกจากนี้ยังมีความแข็งแรง ทนทาน เพราะอัดด้วยเครื่องอัดที่มีกำลังสูงและเรียกบล็อกแบบนี้ว่า **ดินซีเมนต์บล็อกแบบพัฒนา** บล็อกรุ่นแรกนี้จะมีขนาดกว้าง 12.5 ซม. ยาว 25 ซม. สูง 10 ซม. มีร่องรอบตัวมีดอกกากบาทบนสูง 4 มิลลิเมตร ที่ด้านบน 2 จุด มีกากบาทเว้าลึก 8 มิลลิเมตร ที่ด้านล่าง 2 จุด มีรูขนาด 2.5 x 2.5 ซม. ตรงกลางสำหรับเสริมเหล็กและหยอดน้ำปูนทราย

หลังจาก วว. ได้ทำการทดลองวิจัยอยู่เกือบ 2 ปี ในปี พ.ศ. 2527 **นายฉัตรศิริ ธรรมารมณ** และ **ทีมงาน** จึงได้นำไปทดลองใช้ก่อสร้างอาคาร

หลังแรกที่สถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช อ.วังน้ำเขียว จ.นครราชสีมา เป็นบ้านเกษตรกร 2 ชั้น ในปัจจุบัน พ.ศ. 2548 ผ่านมาแล้ว 20 ปี อาคารหลังนี้ยังคงอยู่ในสภาพที่ดี

หลังจากนั้น **นายน้อย พลายนู** และ **นายฉัตรศิริ ธรรมารมณ** รวมทั้งทีมงานของ วว. ก็ได้นำเอาบล็อกพัฒนาหรืออิฐพัฒนานี้ไปถ่ายทอดเผยแพร่ให้กับประชาชนในที่ต่างๆ เกือบทุกภาคของประเทศไทย จนชื่อเสียงของ **นายน้อย พลายนู** หรือ **อาจารย์น้อย** เป็นที่รู้จักในหมู่นักศึกษารุ่นแรกที่ได้เข้ารับการอบรม

ในช่วง 10 ปีแรก คือ ปี พ.ศ. 2527-2537 เป็นช่วงที่ **นายน้อย พลายนู** ได้หวักระเป่าลุยเดี่ยวถ่ายทอดในที่ต่างๆ เกือบทั่วทุกภาคของประเทศไทยมาโดยตลอด เนื่องจากในช่วงแรกๆ ทาง

▼ บ้านหลังแรกที่สร้างด้วยดินซีเมนต์บล็อกแบบพัฒนา เป็นบ้านเกษตรกร 2 ชั้น สร้างที่สถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช อ.วังน้ำเขียว จ.นครราชสีมา

▲ อาคารร้านค้าทดลองตลาดที่ วว. บางเขน กรุงเทพฯ ฯ

▲ อาคารสมุนไพรมะลิมาพระเกียรติ ที่สถานีวิจัยลำตะคอง อ. ปากช่อง จ. นครราชสีมา

▲ โบสถ์ที่บ้านแม่ต้า อ. เสริมงาม จ. ลำปาง

▲ บ้านเกษตรกร

ว. ยังไม่เห็นความสำคัญของบล็อกดินซีเมนต์แบบพัฒนามากนัก ดังนั้นในแต่ละปีจึงได้รับงบประมาณไม่มากนัก เมื่อชาวบ้านในที่ต่างๆ ขอให้ทาง วว. ไปอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีดินซีเมนต์ นาย น้อย พลายภู ก็จะได้เดินทางไปอบรม ทั้งการผลิตและการก่อสร้างให้ มีบ่อยครั้งที่นายน้อย พลายภู ต้องลงมือก่อสร้างอาคารด้วยตนเอง ทั้งก่อสร้าง ปีนหลังคา ทำหลังคา ด้วยตนเอง แม้ในบางครั้งทาง วว. ไม่ อนุมัติงบประมาณและไม่อนุมัติการเดินทาง นาย น้อย พลายภู ก็จะต้องลงมือไปช่วยอบรมและถ่ายทอดให้

ศิษย์รุ่นแรกๆ ที่ได้นำบล็อกไปผลิตขาย และรับเหมาก่อสร้าง เป็นระยะเวลาเกือบ 10 ปี เท่าที่จำได้ก็มี นายบัญญัติ เจียมสวัสดิ์ นายสาโรจน์ ประกอบกิจ นายธีระ พรหมญาณ นายจุมพล ไชยวงศ์ จากมูลนิธิจักราชพัฒนาฯ รวมทั้งไปช่วยอบรมและก่อสร้างให้กับมูลนิธิแสนไฮเดลหลายครั้ง ดังนั้น ในช่วงนี้จึงมีอาคารที่ก่อสร้างด้วยบล็อกดินซีเมนต์แบบพัฒนาเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก เช่น บ้าน 2 ชั้น โครงการร่วมสร้าง (FIAM) อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี เจ้าของ โครงการ : ชมรม อาสาพัฒนา, ร้านค้าสหกรณ์,

▲ บ้านเกษตรกร 2 ชั้น ที่กองพลทหารราบที่ 9 จ.กาญจนบุรี

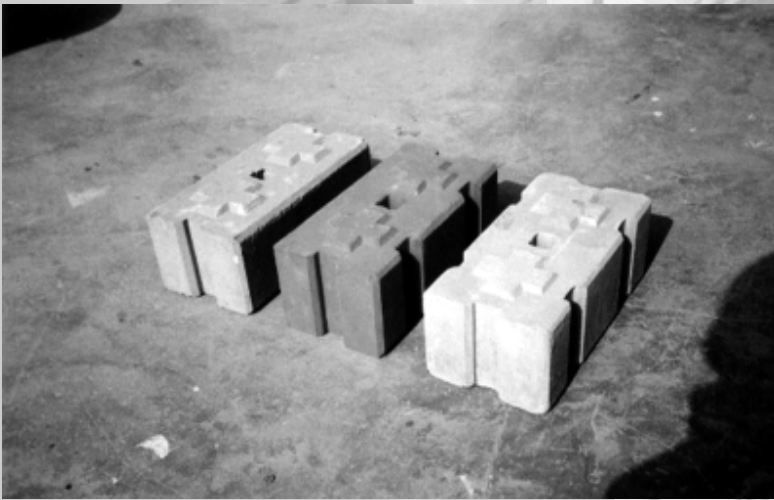
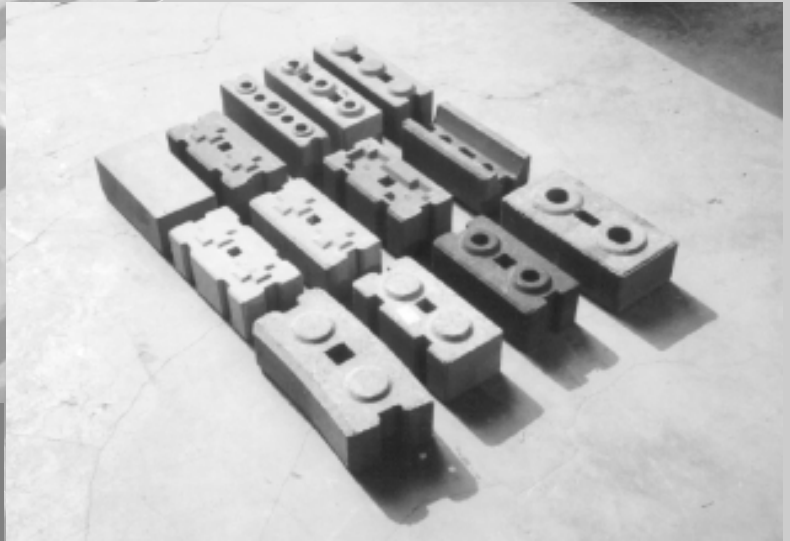
▲ อาคารร้านค้าสหกรณ์ ที่กองพลทหารราบที่ 9 จ.กาญจนบุรี

ตลาดสด และบ้านเกษตรกร 2 ชั้น ที่ค่ายสุรสีห์ จ.กาญจนบุรี เจ้าของโครงการ : กองพลทหารราบที่ 9, โบสถ์ อ.เสริมงาม จ.ลำปาง เจ้าของโครงการ : กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, อาคารฝึกอบรมและอาคารร้านค้า มหาวิทยาลัยขอนแก่น เจ้าของโครงการมหาวิทยาลัยขอนแก่น และมูลนิธิแสนไฮเดล ฯลฯ นอกจากนี้ นายน้อย พลายภู ยังได้ออกแบบบล็อกโค้งเพื่อใช้ก่อสร้างถึงน้ำด้วย เป็นบล็อกขนาด กว้าง 15 ซม. ยาว 30 ซม. สูง 10 ซม. เป็นถึงเก็บน้ำเส้นผ่านศูนย์กลาง 3.00 ม. สามารถกักน้ำได้สูงถึง 4.00 ม. จุน้ำได้ประมาณ 28 ลูกบาศก์เมตร และได้นำไปถ่ายทอด อบรมเผยแพร่ รวมทั้งก่อสร้างถึงเก็บน้ำในที่ต่างๆ หลายแห่ง เช่น ที่ตำหนักภูพานราชนิเวศน์ จ.สกลนคร, สหกรณ์โนนสูง จ.นครราชสีมา, สหกรณ์บ้านลาด จ.เพชรบุรี

บล็อกแบบต่าง ๆ

▶ พัฒนาการของบล็อก ดินซีเมนต์และบล็อกประสาน จากอดีตสู่ปัจจุบัน

◀ ดินซีเมนต์บล็อกแบบพัฒนา

▶ รูปแบบและวิวัฒนาการของ บล็อกประสาน วว.ในปัจจุบัน

เนื่องจากวัสดุที่นำมาใช้ผลิตบล็อก สามารถเลือกใช้ได้หลายชนิด ทั้งดินลูกรัง ดินปนทราย หินฝุ่น ทรายซีเมนต์ หินชนวน หินผุ เศษจาก หินอ่อน ฯลฯ จึงเปลี่ยนชื่อบล็อก จาก “บล็อกดินซีเมนต์แบบพัฒนา” มาเป็น “บล็อกประสาน”

ต่อมาในสมัยที่ ดร. เกชา ลาวัลย์-ยะวัฒน์ เข้ามาเป็นผู้อำนวยการสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ได้เล็งเห็นความสำคัญ ของ “บล็อกประสาน” จึงได้ จัดสรรงบประมาณมาใช้ในการ วิจัยพัฒนาเพิ่มขึ้น รวมทั้งระดม นักวิชาการสาขาต่างๆ ภายใน วว. เข้ามา ร่วมทำการวิจัยพัฒนา ในช่วงนี้หลายท่าน เช่น นาย สมเกียรติ สุนทรไชย นายวิทยา วุฒิจำรงค์ นางพรทิพย์ บุญทรง

นายประสิทธิ์ ตาปานนท์ นายจิรศักดิ์ เพ็ชรวิภาต นายดำรงศ คามีสักดิ์ นายวัลลภ วัฒนธรรม นาย สบง ธ. เชียงทอง นายพิชิต เจน-บรรจง นายวินัย วงศ์วนรวิทย์ นายวินัย กิจโมกข์ ฯลฯ นับว่าเป็นยุค ที่บล็อกดินซีเมนต์ และบล็อกประ-สานได้มีการวิจัยพัฒนามากที่สุด ทั้งในเรื่องเครื่องอัดบล็อก ทั้งแบบ มือโยกและแบบไฮดรอลิก และแบบ โรตารี เครื่องผสม เครื่องบดร่อน เครื่องไสบล็อก ในด้านเอกสาร ได้จัด ให้มีการทำแบบบ้าน โปสเตอร์ และ VDO เกี่ยวกับดินซีเมนต์ และบล็อก ประสานออกมาจำหน่าย รวมทั้งจัด ให้มีการอบรม ถ่ายทอด เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ทั้งทาง TV วิทยุ สิ่ง ตีพิมพ์ แผ่นพับ และสื่อต่างๆ นอก จากนี้ยังสนับสนุนให้มีการก่อสร้าง

อาคารต่างๆ ของ วว. ด้วย “บล็อก ประสาน” จึงทำให้มีอาคารที่ก่อ สร้างด้วยบล็อกประสานเกิดขึ้นมาก มาย เช่น อาคารร้านค้าทดลอง ตลาดของ วว. ที่บางเขน กทม. ร้าน ค่าประชาสัมพันธ์ และเรือนพักที่ สถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช อ.วังน้ำเขียว จ.นครราชสีมา อาคาร ปฏิบัติการ อาคารสำนักงาน อาคาร สมุนไพรเฉลิมพระเกียรติ อาคาร เพาะเลี้ยงและอนุบาลต้นกล้า บ้าน พัก ฯลฯ ที่สถานีวิจัยลำตะคอง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา อาจกล่าว ได้ว่าเป็น ยุคที่ “บล็อกประสาน” ได้ มีการวิจัยพัฒนาอย่างจริงจัง และต่อ เนื่อง ทำให้บล็อกประสานเริ่มแพร่ หลาย และเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป มากขึ้น รูปแบบและลักษณะของ บล็อกประสานก็ได้มีการพัฒนาจาก

▼ อาคารสำนักงานที่สถานีวิจัยลำตะคอง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

ดอกกาบบาทมาเป็นดอกกลม จากร่องรอบตัวมาเป็นเรียบ 1 ด้าน เรียบ 2 ด้าน จากรูหยอดน้ำปูนตรงกลาง 1 รู ก็เปลี่ยนมาเป็น รูหยอด 3 รู จากบล็อกเดิมก้อน ครึ่งก้อน ก็มีการพัฒนาบล็อกร่องยูเพิ่มขึ้น ทำให้สามารถเสริมเหล็กแทนคาน และคานเอ็นได้ จากบล็อกตรงก็ได้มีการพัฒนาบล็อกโค้ง เพื่อใช้ก่อสร้างถึงเก็บน้ำ สูตรและส่วนผสมของวัสดุที่จะนำมาใช้ในการผลิตบล็อกก็ได้พัฒนาเทคนิคต่างๆ มากขึ้น ทำให้บล็อกประสานสามารถรับน้ำหนักได้ดีขึ้น ในช่วงนั้นเป็นช่วงปี พ.ศ. 2541-2542 เป็นช่วงที่ประเทศไทยเกิดวิกฤติเศรษฐกิจทางรัฐบาลจึงได้ให้เงินมียาชาว่ามาสร้างงานเพื่อพัฒนาชนบท โดยมอบเงินมาให้

นักศึกษาตงงานได้มีงานทำ ทาง วว. จึงได้ส่งนายน้อย พลายภู และทีมงานไปอบรมถ่ายทอดให้นักศึกษาเหล่านั้น ผลิตบล็อกและก่อสร้างถึงเก็บน้ำจากบล็อกประสานเป็นจำนวนมากทำให้ชื่อเสียงของ นายน้อย พลายภู หรือ อาจารย์น้อย เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป มากกว่าชื่อเสียงของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ดร. เกชา ลาวัลยะวัฒน์ ผู้ว่าการสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทยในสมัยนั้น จึงได้ให้ทำแผ่นป้ายชื่อของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ไปติดตามอาคารและถึงน้ำที่ก่อสร้างโดย วว. พร้อมทั้งให้เพิ่มคำว่า วท. ลงท้ายชื่อ บล็อกประสาน ดังนั้น

ชื่อบล็อกประสานในภายหลัง จึงได้เปลี่ยนจาก “บล็อกประสาน” เป็น **“บล็อกประสาน วท.”** ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ในปัจจุบันชื่อย่อของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ได้เปลี่ยนจาก วท. มาเป็น วว. ดังนั้นชื่อของ “บล็อกประสาน วท.” จึงเปลี่ยนเป็น **“บล็อกประสาน วท.”** มาจนทุกวันนี้

หลังจากหมดยุคของ ผู้ว่าการ ดร. เดชา ลาวัลยะวัฒน์ (ปี พ.ศ. 2540-2543) ผู้ว่าการคนต่อมา คือ ดร. พิรศักดิ์ วรสุนทรโรสถ ได้เข้ามาเป็นผู้อำนวยการ ในยุคนี้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใน วว. หลายเรื่อง โดยเฉพาะในฝ่ายถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชนบท ที่ทำเรื่องบล็อกประสาน และมี ดร. โกวิทย์ ยันตรศาสตร์ เป็น

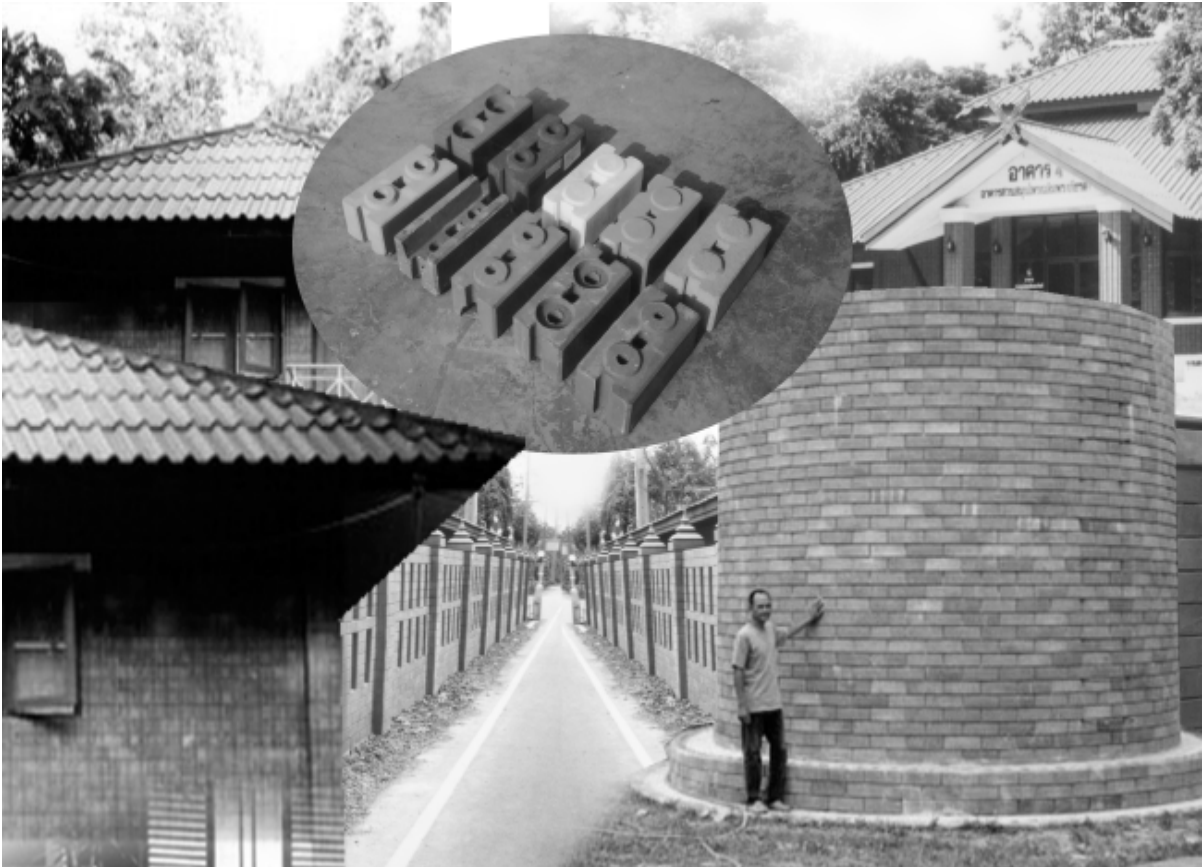

▲ อาคารร้านค้าประชาชนสัมพันธ์ที่สถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช อ.วังน้ำเขียว จ.นครราชสีมา

▲ อาคารเรือนพักที่สถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช อ.วังน้ำเขียว จ.นครราชสีมา

ผู้อำนวยการ โดยในปี พ.ศ.2543 นายน้อย พลายภู ซึ่งเป็นนักวิชาการที่ทำเรื่องบล็อกประสานมาโดยตลอดประมาณ 30 ปี ได้ลาออกจาก วว. ส่วนที่มงานคนอื่นๆ อีก 3 ท่านคือ นายสมเกียรติ สุนทรไชย นายฉัตรศิริ ธรรมารมณ และนางพรทิพย์ ธรรมรัตน์พร ได้ขอย้ายไปสังกัดฝ่ายบริการอุตสาหกรรมและที่ปรึกษา (ฝอ.ป.) ดังนั้นในช่วงนี้งานวิจัยพัฒนาบล็อกประสานจึงทำได้น้อยงาน ส่วนใหญ่จะเป็นงานถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน โดยส่งที่งานออกไปอบรมเผยแพร่บล็อกประสานในต่างจังหวัดเป็นส่วนมาก เป็นอันปิดฉากของนายน้อย พลายภู ที่ได้ทำเรื่อง “บล็อกดินซีเมนต์” และ

“บล็อกประสาน” มายาวนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2511- 2543 ในฐานะที่ผู้เขียนทำเรื่อง ดินซีเมนต์และบล็อกประสานมาโดยตลอดเกือบ 30 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520-2548 ในลักษณะเป็นสถาปนิกช่วยเขียนแบบออกแบบอาคารจัดทำโปรสเตอร์ จัดทำ แผ่นพับจัดทำเอกสารเผยแพร่ และได้ทำงานร่วมกับนายน้อย พลายภู มาตั้งแต่ต้น ผมกล้ากล่าวได้เต็มปากเลยว่า **“ถ้าไม่มีนายน้อย พลายภู บล็อกดินซีเมนต์หรือบล็อกประสาน วว. ก็คงจะสูญไปจาก วว. หรือสูญไปจากประเทศไทยนานแล้ว** ที่สามารถอยู่มายาวนานกว่า 30 ปี ก็เพราะนายน้อย พลายภู หรืออาจารย์น้อย ได้

ทุ่มเททั้งแรงกาย แรงใจ ออกไปถ่ายทอด อบรมเผยแพร่ให้กับชาวบ้านในต่างๆ เกือบทุกภาคของประเทศไทย โดยจะเน้นการก่อสร้างอาคารหรือบ้านพักที่เรียบง่ายราคาถูกเป็นหลักมากกว่าความหรูหราสวยงาม ดังนั้นผลงานของนายน้อย พลายภู ที่ปรากฏแก่สายตาจึงไม่โดดเด่นและประทับใจของผู้พบเห็นมากนัก ผิดกับในปัจจุบันที่เน้นรูปลักษณ์ของอาคารที่แลดูสวยงาม แข็งแรงทนทาน สนองประโยชน์ใช้สอยได้ดี ถึงแม้จะมีราคาสูงก็ตาม ดังนั้นจึงไม่สมควรสำหรับคนรุ่นหลังๆ ที่ได้นำเอาผลงานของคนรุ่นก่อนไปต่อยอดแล้วมาตำหนิว่าของเก่าไม่ดี อันที่จริงควรจะยกย่องชมเชยคนรุ่นก่อน

▲ โบสถ์วัดช่วงกอม ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง

▲ อาคารสำนักงานที่สถานีวิจัยลำตะคอง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

ที่ได้ถอดทบทวนประติมากรรม คิดค้น..บাকบั้น..
ต่อสู้อันจนกระทั่ง สำเร็จเป็นรูปเป็น
ร่างขึ้นมามากกว่า

ก่อนจะดำเนินงานบล็อกดินซีเมนต์
และบล็อกประสานว. ผมขอกล่าวนาม
สตุติ์นักวิชาการของ วว. 3 ท่าน
ที่ได้เป็นผู้บุกเบิกทำให้เกิดตำนาน

นี้ 1. นายสุทธิศักดิ์ สำเร็จประสงค์
2. นายน้อย พลายภู 3. นายฉัตรศิริ
ธรรมารมณ์ นอกจากนี้ยังมีอีกหลาย
ท่านที่ได้มีส่วนร่วมผลักดัน และ
สนับสนุน โดยเฉพาะ ดร. เกชา
ลาวัลยะวัฒน์ นายดิเรก รอดสวัสดิ์
นายสมเกียรติ สุนทรไชย นายวิทยา

วุฒิจำนงค์ นายจรัสศักดิ์ เพ็ชรวิภาต
นายพิชิต เจนบรรจง รวมทั้งทีมงาน
ของ วว. อีกหลายท่าน และ ดร.บรูซ
เอ็ดเทอร์ริงตัน (Dr.Bruce Ethering-
ton) จาก A.I.T. ที่เป็นผู้ริเริ่มวิจัย
พัฒนาบล็อกประสาน

